

**SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 3/2012 rd**

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av strålskyddslagen och 50 § i hälsoskyddslagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 februari 2012 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av strålskyddslagen och 50 § i hälsoskyddslagen (RP 146/2011 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 5/2012 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Helena Korpinen, social- och hälsovårdsministeriet
- lagstiftningsråd Liisa Vanhala, justitieministeriet

- gruppchef Kaisa Mäntynen, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården
- laboratoriechef Riikka Pastila och överinspektör Reijo Visuri, Strålsäkerhetscentralen
- sakkunnig Tarja Hartikainen, Finlands Kommunförbund
- juridisk ombudsman Tiina Toivonen, Företagarna i Finland rf
- professor Anssi Auvinen, Cancerorganisationerna
- företagare Risto Ponkala, Oulun Solarium-Studio Oy.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Företagarna i Finland
- Suomen kunto- ja terveystoimintakeskus ry
- Fresh Solarium Club
- Oulun SolariumStudio Oy.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att till strålskyddslagen fogas en bestämmelse om att en verksamhetsutövare som tillhandahåller solarietjänster är skyldig att se till att personer under 18 år inte blir utsatta för ultraviolett strålning i solarium. Social- och hälsovårdsministeriets nuvarande rekommendation om att begränsa användning av sola-

rium för personer under 18 år blir genom detta en lagstadgad förpliktelse för verksamhetsutövare på det sätt som föreskrivs i grundlagen.

Dessutom kompletteras strålskyddslagen med en bestämmelse som förpliktar verksamhetsutövare att utse ansvariga personer för platser där solarium används. Den ansvariga personen ska

ha fyllt 18 år och han eller hon ska instruera kunderna i hur solarium används. I oklara fall ska den ansvariga personen kontrollera åldern på en person som använder tjänsten. Det s.k. personaltvånget får ersättas med en ändamålsenlig teknisk lösning med vars hjälp man med säkerhet kan fastställa att personer under 18 år inte använder solarium.

Verksamhetsutövare ska hålla synligt framlagd relevant information om riskerna med exponering för ultraviolett strålning i solarium och om begränsning av sådan exponering. Straff föreskrivs för brott mot skyldigheten att hindra

personer under 18 år från att utsättas för exponering och för brott mot skyldigheten att ge kunderna handledning och hålla information synligt framlagd.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska enligt förslaget i samband med kontrollbesök enligt hälsoskyddslagen kunna kontrollera att verksamhetsutövarnas nya förpliktelser iakttas. I propositionen föreslås att hälsoskyddslagen kompletteras med en bestämmelse om att den kommunala hälsoskyddsmyndigheten får ta ut en avgift för sina kontroller av solarieplatser.

Lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2012.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Regeringen vill med propositionen minska de skadliga hälsoeffekterna av kosmetiska solarietjänster. Enligt propositionen ökar exponeringen för ultraviolett strålning risken för hudcancer inte minst hos minderåriga och risken ökar ju tidigare man börjar gå på solarium. Näringsidkarens rätt att erbjuda personer under 18 år kosmetiska solarietjänster föreslår bli begränsad. Utskottet anser propositionens mål vara befogade med hänsyn till skyddet av befolkningens hälsa.

Enligt propositionen får personer under 18 år överhuvud taget inte använda kosmetiska solarietjänster. Verksamheten vid obemannade solarier ska ordnas så att de i princip kan användas endast om det finns personal på plats som övervakar att begränsningen gällande minderåriga följs. Begränsningen i användningen kan dock enligt propositionen genomföras så, att minderåriga med tekniska metoder förhindras att använda solarieapparater på solarieplatser där personal inte finns på plats regelbundet.

Grundlagsutskottet framhåller i sitt utlåtande att ett tekniskt sätt att genomföra begränsningen är att registrera kunder och medge dem personlig användningsrätt utifrån biometriska kännetecken. Utskottet menar att 44 § 3 mom. i förslaget till strålskyddslag inte uppfyller de krav på exakthet som brukar ställas för bestämmelser om skydd av personuppgifter. Det måste explicit

lagstiftas om möjligheten att använda biometriska kännetecken, precis som om förpliktelser visavi informationsskydd för att hindra missbruk av identifikationsuppgifter. Utskottet anser att lagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning förutsatt att bestämmelserna kompletteras.

I den fortsatta beredningen bör alternativa och för ändamålet lämpligare proportionerliga sätt att hindra minderåriga från att använda solarier med självbetjäning seriöst övervägas. Också det alternativet kan övervägas efter modell av vissa länder att obemannade solarier helt förbjuds i lag efter en skälig övergångsperiod, menar grundlagsutskottet.

Social- och hälsovårdsutskottet anser att obemannade solarier bör förbjudas helt för att skydda barns och ungas hälsa. Utskottet håller med grundlagsutskottet om att man med biometriska kännetecken de facto inte totalt kan utesluta möjligheten att minderåriga använder solarium.

Utskottet föreslår i förbudssyfte ändringar i 44 och 44 a §. Ändringarna innebär att de verksamhetsutövare som driver obemannade solarier måste lägga ner verksamheten eller anpassa den efter de nya bestämmelserna. Av de tusen solarier som finns i Finland rapporteras ca 30 vara obemannade och drivs av ca 15 verksamhetsutövare. Dessutom måste bland annat motions-salar och simhallar med solarier som delvis är obe-

mannade lägga om sin verksamhet utifrån den nya lagen.

Utskottet anser att övergångstiderna i propositionen är skäligen och förelår inga ändringar i dem. Bestämmelserna om verksamhetsutövarens skyldighet att utse en ansvarig person, handleda kunder och kontrollera åldersgränsen för kunder blir därmed tillämpliga 36 månader efter att lagen trätt i kraft.

Detaljmotivering

42 §. Exponering för strålning. Utskottet föreslår att 2 mom. preciseras med vad för slags apparater som alstrar icke-joniserande strålning som 6 och 7 kap. inte gäller.

44 §. Användning av solarieapparater. Utskottet föreslår utifrån grundlagsutskottets utlåtande att 2 mom. preciseras genom ett tillägg om riskerna av överexponering för ultraviolett strålning.

Med argumenten i de allmänna motiven föreslår utskottet att 3 mom. stryks och obemannade solarier därmed blir förbjudna.

44 a §. Tillsyn över solarieapparater. Utskottet föreslår att 1 mom. preciseras med att tillsynsmyndigheten kan få personuppgifter och andra uppgifter som behövs för styrningen och övervakningen.

Dessutom föreslår utskottet att 3 mom. stryks och obemannade solarier därmed förbjuds.

44 b §. Inspektionsprotokoll och avhjälpande av brister eller försummelser. För att tydliggöra kompetensfördelningen mellan tillsynsmyndigheterna föreslår utskottet att bestämmelsen ändras så att den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska lämna inspektionsprotokollet eller motsvarande uppgifter till Strålsäkerhetscentralen, som i förekommande fall vidtar åtgärder.

61 §. Strålskyddsförseelse. Utskottet föreslår att 1 mom. 3 punkten preciseras. Vidare föreslår utskottet en sådan ändring av 7 punkten att en verksamhetsutövare kan straffas för att inte ha utsett en ansvarig person men däremot inte för att ha försummat den handledningsskyldighet som ingår i ansvarspersonens skyldigheter.

Ikraftträdandebestämmelsen. Till följd av den föreslagna ändringen i 44 § föreslår utskottet en ändring av hänvisningen i 2 mom.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 2 utan ändringar och

godkänner lagförslag 1 med följande ändringar:

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av strålskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strålskyddslagen (592/1991) 42—44 och 61 §, av dem 61 § sådan den lyder i lagarna 418/2002 och 1179/2005, samt
fogas till lagen nya 44 a och 44 b § som följer:

11 kap.

Icke-joniserande strålning

42 §

Exponering för strålning

(1 mom. som i RP)

Vad som i 6 kap. bestäms om produktsäkerhet och strålningsmätningar och i 7 kap. om strålningsalstrande apparater gäller inte apparater som alstrar icke-joniserande strålning, om den exponering för strålning som de orsakar uppgår till högst en tiondel av *maximivärdena för icke-joniserande strålning som befolkningen exponeras för*.

(3 mom. som i RP)

43 §

(Som i RP)

44 §

Användning av solarieapparater

(1 mom. som i RP)

Verksamhetsutövaren ska dessutom se till att information om de risker som *överexponering* för ultraviolett strålning i solarieapparater medför och om begränsning av sådan exponering finns synligt framlagd på den plats där en solarieapparat används.

(3 mom. *utesl.*)

44 a §

Tillsyn över solarieapparater

De myndigheter som styr och övervakar efterlevnaden av hälsoskyddslagen (763/1994) samt Strålsäkerhetscentralen har trots bestämmelserna om sekretess rätt att utbyta (*utesl.*) uppgifter om verksamhetsutövare som *behövs för tillsynen och styrningen av den och som gäller tillsynen över solarier*. I fråga om personuppgifter gäller rätten att få uppgifter endast nödvändiga uppgifter.

(2 mom. som i RP)

(3 mom. *utesl.*)

44 b §

Inspektionsprotokoll och avhjälpande av brister eller försummelser

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska föra protokoll över de inspektioner som avses i 44 a §. *I protokollet antecknas de observationer som gjorts vid inspektionen. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska lämna en kopia av inspektionsprotokollet eller motsvarande uppgifter till Strålsäkerhetscentralen.*

Strålsäkerhetscentralen kan vidta åtgärder enligt denna lag för att brister eller försummelser som hälsoskyddsmyndigheten observerat ska bli avhjälpna.

(3 mom. *utesl.*)

61 §

Strålskyddsförseelse

En verksamhetsutövare som uppsåtligt eller av oaksamhet

(1 och 2 punkten som i RP)

3) bryter mot bokförings- eller anmälningskyldigheten enligt 14 b § i fråga om strålkällor som innehåller radioaktiva ämnen eller mot bestämmelser som med stöd av 14 b § 2 mom. har utfärdats genom förordning av statsrådet,

(4—6 punkten som i RP)

7) bryter mot förpliktelsen enligt 44 § 1 mom. att *utse en ansvarig person* eller förpliktelsen enligt 44 § 2 mom. att hålla information synligt framlagd,

(8 punkten som i RP)

ska, om inte gärningen är straffbar enligt 60 § eller strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag, för *strålskyddsförseelse* dömas till böter.

(2 mom. som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen

(1 mom. som i RP)

Verksamhetsutövarna ska uppfylla de förpliktelser som avses i 44 § 1 (*utesl.*) mom. på sola-

rieplatserna senast inom 36 månader från lagens ikraftträdande och de förpliktelser som avses i 44 § 2 mom. senast inom sex månader från lagens ikraftträdande.
(3 och 4 mom. som i RP)

Helsingfors den 24 maj 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Anneli Kiljunen /sd
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Sanni Grahn-Laasonen /saml
Arja Juvonen /saf
Laila Koskela /saf

Sanna Lauslahti /saml
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Lasse Männistö /saml
Hanna Tainio /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.